

[Krise rodiny v moderní společnosti (2)]

Nejorganičtější a nejspolehlivější tu bude nepochybně sdružování rodin do větších celků, jakýchsi „nadrodin“, jakýchsi „klanů“ nového typu (založených na „Wahlverwandschaft“, a nikoli už na přirozených vztazích příbuzenskosti). Společenství několika rodin má především tu zásadní výhodu, že tíha krizové situace, do níž se dostává jedna rodina, je spolu nesena i ostatními rodinami. To platí především o situacích vnějších otřesů a ohrožení, ať už ve smyslu existenčním, materiálním, nebo zdravotním apod. Ale platí to nepochybně i o vnitřních svízelných a těžkostech, nebo dokonce krizích. Blízké rodiny se navzájem znají, znají své potřeby i slabosti – a jsou (nebo mají být) pohotově tehdy, když to je zapotřebí. V takovém společenství je možná i dělba práce – jeden člen může mít na starosti celou řadu dětí v době nepřítomnosti zaměstnaných rodičů, jeden může mít na starosti techniku, jiný kulturu atd. Nepravidelný příjem umělce může být zaštitěn pravidelným příjmem zaměstnanců, dočasně vyřazený může být podržen nejen materiálně, ale také a zejména morálně atd. atd. Může být zřízeno i něco takového, jako je kolektivní vlastnictví (např. některých přístrojů a strojů, obydlí apod.), tedy jakási malá komuna. Tuto eventualitu je třeba předem sociologicky a psychologicky promyslet a dát jí alespoň předběžně i určité právní zarámování. Bez relativně pevného řádu takové společenství nemůže kloudně fungovat.

Při úzkých vztazích několika rodin je ovšem třeba počítat s možností navázání erotických a eventuálně i sexuálních vztahů mimo rámec nukleárních rodin. Této eventualitě se musíme věnovat poněkud detailněji, protože představuje podle mínění řady osob značné úskalí při vytváření nadrodin. Pochybuji o tom, zda lze odpovědně mít za to, že nadrodina zvyšuje nebezpečí oproti normálnímu stavu. Spíše lze uvažovat o opaku. Dohled několika rodin na každou jednotlivou musí dost bránit neodpovědným avantýrám. Jiná je ovšem záležitost navazování trvalých vztahů s dalšími partnery, aniž by přitom došlo k přerušení vztahů a závazků dosavadních. V řadě případů se již psalo o amerických zkušenostech s vytvářením dvojic nebo větších skupin nukleárních rodin, kde dochází k výměně nebo střídání partnerů. Jsou-li k dispozici seriózní sociologické a psychologické studie na toto téma, bude třeba se s nimi seznámit. V každém případě je třeba podrobit detailní kontrole a hlubšímu studiu otázku, zda monogamie a monandrie představují a budou i pro příští společnost představovat výlučný nebo alespoň optimální model existence rodiny. Na vytvoření a stálém posilování a růstu hlubokých, intimních vztahů mezi partnery v rodině je mimo veškerou pochybnost třeba trvat. Otázkou se však stává, zda zapojenost sexu do této sféry je tak samozřejmá a jednoznačná, či zda je spíš nutno počítat s uvolněním sexu a jeho „zespolečenštěním“. Tu je rozbor nezbytný.